

ДІЛО

Видавництво Спілки „Діло“.

Документи польської пропаганди в Холмщині.

Львів, 24. цвітня 1918

Нашій редакції передано цілій ряд брошур і листів, які Поляки в тисячах примірників розсилують по Холмщині. Польські легіоністи, ксьондза, учителі, учительки і наставники в муніципальних та к. урядникових заведеннях культоргують свою культуру між холмським населенем, пригощуючи їх "грунт" для "діл", що мають появитися після війни. Всі ті письменницькі продукти, що потрібно єдине: божевільну ненависть до Української Народної Республіки.

Немає слів і епітетів, якіх вони не вживають проти

їх без винесення членів чужих народів. З найбільшою злобою і скаженістю вони звертаються із очієми проти Україні і Українців, — чусть а тут і обіда, що український народ "посміє" осудити свою державу і бессильність супротивити злого прогнозника і жах, що буде в Польщі, як вони вернуться до етнографічних гранic. Користуючись цим, що органи ц. і к. державних властей підтримують їх діяльність, Поляки ведуть свою діяльність безконтрольно, висновують своїми брошурами Холмщину і всім можливими способами вмовляють в нещасне холмське населене, що воно належало, належить і має належати до Польщі.

Погляньмо на ю польську агітацію.

"*Zjednoczenie Narodowe*" — такий заголовок на листівці, що виходить щорічно, коло 1. і 15 кожного місяця (замовляти можна в секретаріаті "*Zjednoczenia Narodowego*", — близька адреса Неподібна). Маємо в руках додаток до ч. 210 марта 1918. Клич на вступі: "Нехай живе независима і зединена Польща власним доступом до моря!"

В передовіці під заголовкою "Як ділати" говориться про берестейський мир. Польський народ перекидає всяку хвилю. Німецьчина і Австро-Угорщина завдали Полякам страшний удар в бересті. "Розуміють се наші, освободителі", що постало вільного, могутнього польського народу не дуже буде для них вигідне, вожіють, що сей народ буде розбитий, розшматованій, щоби Польща була невеликою державою, недоброю до самостійного життя, бо лехше нам буде редити і використувати економічно". Цілі від запалів грозою й обуренем

Але на протестах не можна покінчити, треба здобути ся на мужеське діло, але діло передумане і розмежує. Треба з зимовою кровлю організовувати ся, збирати сили і чекати:

Друга стаття "Закарбованці" починається так:

Але забули Німець і Українець, що вони відріве кусень нашої Польщі, наперед вже затягнути ся нас о дозвіл... Приде отже, або і же прийшов Німець до вашого села і буде вас спогущувати, або вишиле свої парубків, Українців і інших підлашаних людей. Буде вас спогущувати як сатана спокушує до гріха — величчими обітницями. Обіцяє землю, ліси і пасовища, свободу від податків. Але селені на се не вірювати. Бо в православною Україною прийде знов хвара, бородатих повів, знов наловити ся церкви, знов стануть перероблювати kosteli на церкви, знов церковний двір буде судити голосніше від костельного! Разом в поїзді прийдуть стражники і давні хахли, що втікають в Москву. Вони вернуться і знов будуть домагати ся своєї давнії землі. Присилують вас віддати землю, которую ви через три роки орали і обсівали,

РЕДАЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 18, Н. півн.
Кonto пошт. № 46.726.
Адреса тел.: "Діло—Львів".
Число телефону 366.
Руководіт відповідно до змін
рівністю не змінюється.

ПЕРЕДПЛАТА
в Австро-Угорщині:
Москва 2 — К.
Львів 15 — К.
Підкарпатія 28 — К.
Ілорічин 30 — К.
у Львові (без доставки):
Москва 4 — К.
Львів 12 — К.
Ілорічин 14 — К.
Ілорічин 44 — К.
в Польщі:
Львів 28 — М.
Краків 30 — М.
За згадку зажадані
платити ся за с. 20 с.
на проміжок 20 с.

Ціна оголошень:
Газетний, друкованій
10 злотих 100 злотих
Одна проприєтетна комітета
у Львові 18 с.
на проміжок 20 с.

Начальник редактор: Д-р Іван Іванік.

правне положення Східної Галичини і Буковини.

Українські президії вказали при сім на голови преси, що уступлене гр. Чернівця наступило завдя мирового договору з Україною, та що підготовляється акція яка має за ціль поширення Поляків і яка має на увазі будучість Східної Галичини і Холмщини.

Українські президії звернулися до президента міністрів з просьбою, щоб він як шеф правительства подав се українське застережене до відомості також іншим відповідальним чинникам.

Міністер Ковалевський
до українського селянства.

в справі земельних завідів.

Київ, 20. цвітня 1918.

Український міністер земельних справ Микола Ковалевський видав отсюди відозву:

Братя селяни!

Наближається час посіву.

Чабліджеться час, коли ви мусите направити всі свої сили, щоб не зоставити незасіянім ні один крок землі. Селяні! Українська Центральна Рада видала закон, по якому всі землі нетрудових господарств мусати передати до рук трудового селянства. Поки сей закон буде проводитися в житі, приписано Земельному Комітетам взяти негайно всі землі в своє розпорядження і передати в користування трудовому селянству. Ніхто не може змінити земельного закона за Української Центральної Ради і всі землі в Українській Народній Республіці застать ся в ваших селянських руках. Се весни ви, селяні, вже мусите засіяти всі землі своїми силами. Ви мусите засіяти їх не гірш того, як вони засівалися поміщиками, бо на Україні не може зменшити ся хліб, неможе родити менш цукрового бураку. Хліб та цукор, то єдине богатство України, то золото України, бо Україна не має своїх копалинь золота. За хліб та цукор ми купуємо все, чого нам бракує: плуги, машини, знаряддя, мануфактуру і взагалі все, що потрібно на і чого нема в нашій державі — Україні.

Селяні! Не вірте ваших ворогам, які кажуть, що хтось забере ваш врожай і не буде платити вам за нього гроши. Сі чутки пускають наші вороги, що хотять щоб землі залишились незасіяними і щоб всі хавали: ось не стало поміщиків і земля не засіяна — без поміщиків настав голод.

Знайте, що хто посіє, той пожне.

Брати-селяні, приєздувіте засіяти всю землю до останнього квадрату. Не вістните засіяти ранні ярні, сійте пізньо глечку, просо. Як що буде стоти вас на перешкоді засіву піль, або чого не буде вистачати у вас, то негаючись, сповіщайте Земельний Комітет, або телеграфуйте Київ-Посліплоща і звідти їх мати-мете допомогу. Пам'ятайте, брати-селяні, що в ім'я щастя й добробуту нашої батьківщини — України не може залишитися незасіяним жадчий крок землі.

Народний міністер земельних справ
Микола Ковалевський.

Українське застережене проти порушення берестейського договору.

Делегація українського парламентарного представництва в Австро-Угорщині у президентів міністрів.

Відень, 21. цвітня 1918.

Нині явилися під проводом члена Палати панів мітр. Шептицького президії Української Парламентарної Репрезентації Галичини і Клюбу українських послів Буковини у президента міністрів д-ра Зайдлера, щоби в імені українського народу Галичини і Буковини застерегти ся проти того, що поза плечима заступництва українського народу робить ся якісь пакти і заєднання, суперечні з берестейським мирівним договором з Українською Народною Республікою, як також проти яких-небудь тайних пактів, які пересуджували би будуче держави-

В імені Іого Величества ІІІ. Ц. к. Сул країнії карнай як Трибунал пресовий у Львові рішив на засіданні 1. к. Прокуратора Першівського, що засідалося в часописі "Діло" чиєго 70, в дні 28. марта 1918 року, засіданням "В українській державі" в уступі від січня 1918 року до "комісійного північного" засіданням цієї держави в дні 27. марта 1918 року конфіскату за складнішу і наризи засідання цієї держави в дні 29. марта 1918 року. Рішенням

Польські домагання і надії.

Відень, 22. квітня 1918.

Уступлене гр. Черніна вважають тутешні польські політичні круги триумфом своїх заку-лісових заходів. Заявляють, що тепер нема вже ніякого сумніву, що новий міністер загорянських справ бар. Буріан прийме в цілості їх "австро-польську" програму змінення неподільного Польського Королівства в неподільну Галичину в неподільну польську державу, отже про виконання берестейського договору що-до Холм-

щини, а тим більше про поділ Галичини не може бути мови.

Німецькі колонії проти української держави

Львів, 24. квітня 1918.

Воєнний кореспондент "Frankfurter Zeitung" доносить про збори німецьких колоністів, які відбулися в Одесі. На зборах явилось 700 відпоручників, які — по домесію Вертгаймера — пали — по домесію Вертгаймера — поселених в окрузі.

"На зборах — пише кореспондент "Frankfurter Zeitung" — виникла сильна пропаганда до українського правління, огляду на те, що воно стоїть за усуненням всієї землі. Деякі бессідники радом сказали, що Україна не останеться сама. Однак більшість учасників виникла погляд. Вони акцентували на Кримі місцевий характер області, яку населяє 40% населення, та в Бесарабії, на Кубані тернославські число їх населяє також значне. Коли отже та людність не відміниться від українською, то вона рідше відміниться від українською, та на Україні ненависть проти Німеччини буде більше, що після війни розвинеться і на Україні ненависть проти Німеччини.

Вірочім — пише далі "Frankfurter Zeitung" — відсутність від українського правління від українських колоністів не зможе удержити їх самостійна Україна. Збройною повстанням не приймати українського громадянства та вибрати виділ, який може кувати справу еміграції німецьких колоністів. Відмінні треба, що Німеччина відмінні вонсім не веде ся так але."

Небодимо отсюда допис, як характеризує відношення всіх Німеччин, поселених в Україні, до нової української державності, побудованої на нових підкорств. Доки відчувається піарський режим, який давав німецькому громадянству землі, які вони володіли, а німецькому поміщикові безтурботне життя на його лягундах, доти німецькі колонії були вдоволені державою. Тоді, коли приходить ся їм поступити із своїми правами, хосені господаря української землі, то видно стають його ворогами.

Спір Румунії з Україною за Бесарабію.

Вийде румунське дипломатичне

Львів, 24. квітня 1918.

"Neue Zürcher Zeitung" приносить розмову інтерв'ю з румунським послом в Берліні про справу прилучення Бесарабії до Румунії.

Румунський посол зевий того, що в рабії після мирового договору з османськими державами припала Румунії. Румунія — якою відділена територіально від Бесарабії України не буде тому противити ся. Дивується румунського посла, що з таким поблизу румунської держави не годить ся Україна, яка призначає, що Українці мають більшість в іншій часті Бесарабії і в деяких областях денної часті.

Фунта доброго тютюну 5 руб. (і хоще сліти ся тут 40 коп.), стакан молока 10 коп. Думаю, що дешеві ще тут між університетськими та міськими товарами, ванілія одна ліска 25-30 кг. чоколада 20 кор. Ведінку ведостають люди що до убрань, убрані шовкові коштує 500 руб., пальто також такі крої магазини і склади сукні поземікі. Тому так дуже богато людей зодягні вісімнадцятковому, а назірі богато жінок стрічі в плащах із срібного "казьонного" сукна.

Воздух тут здоровий, чистий, і ніч не має "львівських" порохів, хоча як правило цілій день, чвалом віянуть "леваші", як тут тисячі, автомобілі, мотоцикли. Коші, що є дуже гарні, наші люди не відуть їх налюбувати ся; замість підков відуть кінські верстки гуми, бо інакше не може ся підпівати асфальтовими або цементовими підлогами. Вулиці в причині браку вугілля дуже освітлені, також електричні трамваї. Булі тут уже справдіне літо, по 12-14 год 20-22 Реоміра, тепер знов настали холода дні. Ночі і вечери всім холодні, сильні вітер тягне в над Чорного моря.

Гарно виглядає Чорне море в кількох кілометрах від міста, зіркалини, човни, які уносяться ся хмарі чайок, кигаки, та кілька риб, що плавають ся на поверхні моря. Головно виглядає море нічно, коли серед туману відбивається ся світло з морської хімії, а від білій червоної віконці падуть світлові відображені

Постанова Головного Всеукраїнського Земельного Комітету.

Перешкоди в переведенні земельного закону. — Заява довіри міністру Ковалевському. — Які змінення потрібні в цілі передеземні землі. — Заохочення пільг іде нормально.

(У. Т. А.) Київ, 19. квітня 1918.

Головний Всеукраїнський земельний комітет ухвалив таку резолюцію:

"Заслухавши доклади з місць, Головний Земельний Комітет з великою увагою спинився на тих перешкодах, яких завдають місцеві земельні комітети в своїй роботі над переведенем важливого й складного земельного питання, відзначуючи, що найбільшими перешкодами в роботі по переведенню в житі земельного закону Української Центральної Ради і нормального застосування земельної площи яровими хлібами і бураками являються: незаконні втручання в справи земельних комітетів місцевих адміністраторів, які своїми розпорядженнями, суперечними основам земельного закону, вносять колотинчу в роботу на місцях; руйнуючі і незаконні втручані в земельну справу військові влади як чужовінної так і української, що доведено численними документами, поданими до президії, що веде до відстремлення відношень між дружинами народдів; грабжущі поведінка польських легіонів, яка вносять руйну в житі села і дає поживу для провокаційністю ворогам аграрної реформи; відсутність коштів необхідних як для удержання земельних комітетів, так і для фінансування трудових господарств в їх заходах до організації нових господарств, засіву бураків, на перешкоді чому стає упертий саботаж цукрозаводчиків і покупки насіння.

Завзначуючи найголовніші перешкоди в роботі на місцях, Головний земельний комітет відповідением відана тверда позиція міністра земельних справ М. Ковалевського, що до переведення в житі земельного закону 18. січня, стоючи на якій він і на далі матиме рішучу підтримку як земельних комітетів, так і всього трудового селянства.

Для благополучного закінчення невпинної впертої роботи місцевих земельних комітетів над засівом земельної площи злітом і бураками Головний земельний комітет видає конче потрібним: видати негайно наказ про те, що ніч чужовінні військові та адміністративні влади не мають права втручатися в діяльність земельних комітетів і що всі видані ними досі розпорядження по земельним справам повинні бути однією як незаконні; негайно звернутися до

військового міністерства з вимогою вивести польські легіони за межі України; вжити найнерігійніших заходів, щоб врегулювати фінансове питання і вплив вадоволити земельні комітети потрібним ім коштами як для удержання земельних комітетів, так і для фінансування господарств в їх заходах по обсіву землі бураками і закупки насіння; твердо і категорично заявляти, що ніяких відступлень від земельного закону не буде; сповісти населені про те, що весь урожай (як яровий так і овочевий) залишиться в руках трудового громадянства, та що теперішні норми наділу землі являються лише тимчасовими, до видання сталого земельного закону Українськими Установами Зборами; забезпечити на далі господарства насінням трудових (бураків) культур та сінних трав (люцерна, клевер), які являються предметом торгу з іншими державами і для власних потреб.

Характеризуючи загальний хід робіт в справі засіву земельної площи на підставі докладів з місць Головний земельний комітет відана, що, не відмінюючи на несприяючі умови для роботи, засів вільг іде нормально і усунені застосування висхідні перешкод цілком гарантує українську державу від зменшения посівної площи, як яри, так і бураків."

Українсько-російські переговори.

КІЇВ, 23. квітня (ТКБ). Українське правительство в ноті до російського правительства предложило для переговорів місто Курськ, де мала би явити ся українська делегація дня 21. с. м. В істоті просить ся рівночасно застосувати безправне переслідування Українців, які належать на російській області, мужів довіря, вибраних українськими колоніями виконувати правління конзулов, не спиняти українських горожан в їх поверненні до дому і дозволити на явне розповсюдження українських книжок і часописів.

Лист з Одеси.

Одеса, 16 квітня 1918.

Я зійшов до Одеси. Подорож через Галичину змучила мене досить, зате укр. зелінниця іхала ся дуже добре, чоловік відночав, бо іхав вигідно ніби в хімнаті. На зелінницях всячі вигоди, на кождім зелінничному двірці є величезні кітки з кінця, так що кождий подорожник може пiti чаю доволі, а є в подорожні дуже богато значить.

Я мешкаю в віллі над самим морем.

Місто дуже гарне, чисте, ухідні прості, широкі. Каменіні новенькі, мармуру тут не знає, таких гарних у Львові не стірається. Числа орієнтаційні находяться не на стінах каменіні, а на ліхтаріннях, також назва вулиці; ліхтаріні нічю освічені, так що видно число і назву вже здалека.

На вулицях стірається представників наційніших націй: Москвів, Жидів, Поляків, Німців, Греків, Турків, Болгар, Вірмен, Італійців, Сербів, Японів, Китайців, Французів, Англійців, Румунів. Вулиця замішана пр. Грека же, називається гречкою, тут і склади мають грецькою мовою й алфавітою.

В сім товнищ різних народів українське живе що-йно промошце собі шлях. Урядують українські влади. Виходять українські шодені! газети "Вільне Життя" і урядовий "Вістник Одеси". Грає український театр, який має дуже гарний хор. Також в кіні бачимо українські

штуки, укр. написи що правда ще старюються. Скрізь стрічається свідомих Українців. І так приходить до мене більше мужиків. Мій товариш питається, чи вони Поляки. "Ні, ми Українці в Холмщині, хочемо вертати домів". Приходить одна добрідія. Питаю ся, яка вона горожанка. "Раніше були ми російські піддані, тепер ми укр. горожани. Я сама Українка, ми муж професор тутешнього університету також Українець". Є ще також люди, що кажуть: я малорос, але тих дуже мало, загальнюю кажуть: Українець. Треба ще богато енергічної праці, але відрошінене піде. Зле роблять деякі наше "Галачани", які хочуть позахватити ся, що знають по російські (хоч калічать), а прещінъ кождий тут розуміє по українські, як колиб і не зрозумів, то можна вже тоді не російські сказати.

Живи відносяться ся досить ворохом до українства, кажуть, що українська мова істине лише в театрі. Пошастило ся мені почути навіть таїй курів: "Лучше Турки, чим Гайдамаки! Сей город і так ніколи не був український, лише ще в старині турецький". Або таке: "Рускі люди, то люди темні до нічого, а яку лиши культуру мають, то завдають Жидам".

В місті всешо ще можна дістати доволі, як і тут дорожня. Фунт (російський) — 40 коп., хліба 26 коп., найгришою муки фунт 32 коп., фунт бараболь 20 коп. 1 фунт солонини, ковбаси 3-3.50 руб., фунт мукру 1 руб. 20 коп., фунт чаю 15 руб. (чукор і чай на карточки), фунт міда 1-3 руб., тоалетове міло 1-6 р., чверть

